

CORINA
BOMANN

Het
vlindereiland

Roman

15 februari 1888

Lieve Grace,

Ik weet niet of je me inmiddels hebt vergeven. Ik neem aan van niet. Maar ik kan niet anders en schrijf je toch.

Voor mijn geestesoog zit je nu bij het raam van je kamer, je kijkt naar buiten het in nevel gehulde park in en worstelt ermee hoe alles gelopen is. Terecht, en ik kan je alleen maar zeggen dat het me bijzonder spijt.

Alles is hier anders sinds je weg bent. Ik mis je zo! En papa ook, denk ik, al zal hij het niet toegeven. Hij verdwijnt urenlang in zijn werkkamer en wil niemand spreken. Moeder maakt zich al zorgen dat hij verwilderd raakt. (Je weet hoe ze kan overdrijven!) Zelf is ze druk in de weer en organiseert ze een feest, om papa op te vrolijken. In werkelijkheid wil ze alleen maar weten in hoeverre het schandaal invloed heeft gehad. Waarschijnlijk lach je nu bitter, als je deze brief tenminste leest en hem niet meteen in de open haard deponeert. Ik hoop met heel mijn hart dat je me een kans geeft, want ik heb nieuws dat je misschien hoop biedt.

Kort na je vertrek dook hij op voor mijn raam en vertelde me dat hij spoedig naar je toe zal komen. Hij heeft me iets gegeven wat ik voor je moet bewaren omdat hij nu geen vast adres meer heeft. Hij zal je vast net als de prins in sprookjes uit de torenkamer bevrijden, en dan zullen jullie samen het geluk vinden.

Lieve zus, ik beloof je dat ik er altijd zal zijn voor jou en de jouwen. Dat ben ik jullie allen verschuldigd.

Met innige liefde,

Victoria

Proloog

TREMAYNE HOUSE

1945

De jonge vrouw verscheen op een regenachtige oktobermiddag voor het oude landhuis. Het park was in nevel gehuld, waardoor de treurwilgen, waarvan de takken regentranen vergoten, er nog troostelozer uitzagen. Vergane herfstbladeren omzoomden de ooit zo verzorgde paden en hingen als pluizen in het gras, dat al in geen eeuwigheid meer was gemaaid.

Gespannen, haar vermagerde spiegelbeeld negerend, spiedde de onbekende door het gebarsten ruitje van de voordeur. Ze had nu al twee keer aangebeld, maar er verscheen niemand. De mensen in het huis waren toch duidelijk te horen. Blijkbaar weerhield de drukke bedrijvigheid hen ervan naar de deur te lopen.

Nadat ze voor de derde keer op de bel had gedrukt wilde ze al omkeren en weggaan. Toen weerklonken er voetstappen, en even later kwam er een vrouw in dienstmeisjesuniform opdagen, met een naamplaatje waarop LINDA stond. Streng nam ze de nieuwkomer op, die de aanblik bood van talloze vrouwen die door de oorlog in nood waren geraakt. Vervilt zwart haar, bleke wangen. Blauwe kringen onder de ogen die van honger en ontberingen getuigden. De plompe werkschoenen, een paar maten te groot, gaaptten aan de zijkant. Onder de vuile kleren en de regenjas vol gaten bolde een buikje op.

‘Het spijt me, maar we zitten meer dan vol,’ mompelde Linda koeltjes.

De bleke gedaante stak haar daarop een groezelige envelop vol vegen toe. 'Geeft u dat alstublieft aan de vrouw des huizes.' Haar woorden klonken onbeholpen, omdat ze niet gewend was Engels te spreken. Toch lag er een beslistheid in die niet paste bij iemand die erin had berust op straat te moeten leven. Linda keek de vrouw, die wat eigenaardig overkwam, onderzoekend aan, maar omdat ze haar verzoek niet terugnam en de blik van het dienstmeisje bijna koppig beantwoordde, nam ze de envelop aan.

'Een ogenblik alstublieft.'

Het werden vele ogenblikken, maar de vrouw bleef voor de deur staan alsof ze in steen was veranderd. Ze ging niet van het ene been op het andere staan en ging ook niet zitten, hoewel de lage stenen balustrade daar gelegenheid toe bood. Ze streek alleen zachtjes over haar buik, die haar waardevolste schat bevatte. Het kind dat in haar groeide, was elke moeite, elke vernedering waard.

In plaats van het dienstmeisje verschenen twee vrouwen, de ene rond de vijftig en donkerblond, de andere ongeveer van haar eigen leeftijd, met rossig haar. Hoewel de oorlog ook van hen offers had geëist, leek het hun in verhouding goed te gaan, zoals hun gezonde kleur en ronde gelaatstrekken bewezen.

'Bent u Beatrice? Beatrice Jungblut?'

De jonge vrouw knikte. 'Ja, de dochter van Helena. U bent de Stanwicks, nietwaar?'

'Ik ben Deidre Stanwick, dit is mijn dochter Emmely Woodhouse,' antwoordde de oudste van de twee vrouwen, die het evenbeeld van haar dochter was.

Beatrice knikte hun bedrukt toe, want ze merkte dat ze niet welkom was. Maar er restte haar geen andere mogelijkheid. Haar eigen leven interesseerde haar niet, dat was intussen al zo vaak in gevaar geweest dat de dood zijn afschrikkende werking had verloren. Maar het kind moest toch de mogelijkheid hebben de zon te zien en van het leven te genieten, nu het sinds een paar maanden eindelijk vrede was.

Nadat ze elkaar veelbetekenend hadden aangekeken vroeg de oudste: 'Waar is Helena?'

‘Ze is omgekomen bij een aanval, samen met mijn man,’ antwoordde de vrouw.

‘En jij?’ vroeg Emmely ontzet.

‘Ik kon me verstoppen.’ Ze legde beschermend haar handen op haar buik. ‘Mijn moeder zei tegen mij dat ik me, als haar iets zou overkomen, tot u moest wenden.’

Weer keken de twee elkaar aan, toen vroeg Deidre: ‘Heb je papieren om je identiteit te bewijzen?’

Beatrice schudde haar hoofd. ‘Die zijn verbrand toen de laagvlieger ons beschoot.’

Dat was het dan, dacht ze. Nu sturen ze me weg. Waarom zouden ze me geloven? Het is allemaal zinloos, en het papier in mijn hand was niet meer dan een loze belofte die al lang vergeten is.

‘Goed, kom eerst maar eens binnen, dan zullen we praten.’

De geur van carbol en dood kwam de zwangere vrouw tegemoet toen ze de twee vrouwen des huizes door een lange gang volgde. Zwerende wonden leken het hier af te leggen tegen een gebrek aan medicijnen en desinfecterende middelen.

‘We hebben sinds ruim drie jaar een lazaret in huis,’ vertelde Emmely, die het zwijgen blijkbaar onaangenaam vond. ‘De vertrekken barsten uit hun voegen. Neem het Linda alsjeblieft niet kwalijk dat ze je wilde wegsturen. We worden momenteel overspoeld door verhongerde, uit de oorlog terugkerende mensen.’

Beatrice keek bedeesd naar haar vuile schoenen. ‘Dat spijt me.’

‘We redden het wel,’ zei Emmely goedmoedig, waarbij ze even haar arm om Beatrice’ schouder legde. ‘Je bent hier op de juiste plaats.’

Bij deze woorden begon het Beatrice te duizelen. Bestond er eigenlijk wel een juiste plaats voor haar en haar kind? Wat zij haar vaderland had genoemd, was net in bloed en puin verzonken.

De keuken was echt groot maar bood nauwelijks bewegingsruimte, want op elke vrije centimeter stonden kisten, kasten en andere meubels. Als het enigszins mogelijk was zonder direct gevaar op te leveren, stonden ze op elkaar gestapeld. Middenin bevonden zich het fornuis en een tafel met vier stoelen.

‘Vreselijke toestand, maar daar wen je aan,’ zuchtte Deidre terwijl ze drie kopjes van een plank pakte. ‘Vroeger had ik hier bedienden voor, maar de oorlog ontnemt je niet alleen je vrijheid, maar ook alle privileges. Nu eten we samen met onze dienstbodes, die eigenlijk helemaal niet meer voor ons werken, aan dezelfde tafel.’

Beatrice herinnerde zich slechts vaag dat haar familie ook een dienstmeisje had gehad. De beelden van het huis, haar kamer en de kleren die ze ooit had gedragen, waren zo vertroebeld door het leed dat ze had ondervonden dat ze nauwelijks meer wist hoe haar leven was geweest voor de waanzin begon.

‘Hoe zit het met de vrouw die opendeed?’ vroeg Beatrice terwijl ze zich langzaam op de aangeboden stoel neer liet zakken.

‘Linda is mijn dienstmeisje, maar ze draagt haar uniform alleen nog voor de vorm, want ze is nodig in het lazaret. Mijn dochter en ik helpen eveneens waar we kunnen.’ Deidres blik gleed naar haar buik.

‘Ik kan ook meehelpen,’ bood Beatrice aan, maar haar tante schudde haar hoofd.

‘In het gunstigste geval kun je in de keuken helpen, maar niet met de zieken. Je zou gevaar lopen je kind te verliezen als je met bepaalde ziektekiemen besmet raakt.’

De onnodig felle toon deed Beatrice terugdeinzen en bracht haar weer aan het twijfelen. Dat ze je toestaan samen met hen in een met troep volgestouwde keuken te zitten wil nog niet zeggen dat je al bij de familie hoort.

Toen Deidre haar zin wilde afmaken, begon de ketel op het fornuis achter haar schrill te fluiten. Ze stond op en maakte een pot thee. Het geurige aroma had een kalmerende uitwerking op Beatrice. Ze had het altijd heel aangenaam gevonden; ook in het vluchtelingenkamp waar ze na het oversteken van de Oder terecht was gekomen, had het haar een huiselijk gevoel gegeven. Daardoor had ze zich af en toe, voor even, thuis gewaand, in de rozentuin van haar grootmoeder Grace, de kleine broeikas waarin ze exotische bloemen probeerde te kweken. En waarin ze soms urenlang zat en afwezig naar een frangipanestruik keek, met een papiertje in haar

hand waarvan Beatrice' moeder altijd had beweerd dat het een horoscoop was.

'Het is armzalige *assam*, maar we hebben helaas niets anders.' Deidre haalde haar uit haar gedachten toen ze het theekopje voor haar neerzette. Door de kleurstof in de thee waren de fijne scheurtjes in het porselein zichtbaar geworden, die als donkere adertjes over de binnenkant van het kopje liepen.

ASSAM, DARJEELING, CEYLON. Ineens zag ze weer de keurige opschriften op de blikjes in grootmoeders keuken voor zich. Liefdevol had Grace de letters op het papier opgebracht, ze met een klein vignet versierd dat gestileerde theebladeren en bloesems voorstelde. Inmiddels waren die natuurlijk net als het kapiteinshuis aan de Oostzee, de tuin en de broeikas in de puinhopen verloren gegaan.

Zwijgend zaten de vrouwen aan de thee, ieder in haar eigen gedachten verzonken. Deidre leek verloren in de verte te kijken, alsof ze iets zocht, Emmely staarde naar Beatrice, die deed alsof ze het niet merkte, terwijl voor haar geestesoog het gezicht van haar grootmoeder verscheen.

Vreemd dat ik nu aan haar moet denken, en niet aan moeder, dacht ze terwijl ze in haar hoofd de fijne lijntjes op het gezicht volgde, haar blik over het dieprode haar liet gaan, dat haar Schotse erfdeel was, en de bleke huid zag die de neiging had zomersproeten te krijgen. Wat was ze als kind jaloers geweest op haar stralende roodharige grootmoeder! Haar moeder Helena en zichzelf waren eerder donkere types, met zwart haar en eigenaardig gevormde ogen, die grootmoeder als een erfenis van de familie van haar man had bestempeld. Helaas was haar grootvader, de kapitein, al voor haar geboorte gestorven.

'Vandaag blijf je in elk geval hier,' besliste Deidre toen ze uit haar verre gedachten was teruggekeerd. 'Je slaapt in mijn dochters kamer, Emmely slaapt vannacht bij mij.'

'Maar...' begon Emmely, die blijkbaar liever haar kamer met de nieuwkomer had willen delen.

'Spreek me niet tegen, onze gast krijgt een kamer voor zich al-

leen.' Deidres scherpe blik maakte een einde aan de discussie. 'Ga naar boven en laat Beatrice de kamer zien. Daarna maak je alles klaar. Ik ga intussen weer naar het lazaret.'

Ze stond op en liep haastig met stijve passen naar buiten. De twee jonge vrouwen keken elkaar schuchter aan.

'Het spijt me wat er met je moeder en je man is gebeurd,' zei Emmely ten slotte en ze legde haar hand zacht op de met vuile korsten bedekte vingers van de vrouw tegenover haar. 'Het is altijd zwaar om mensen van wie je houdt te verliezen.'

'Heb jij ook iemand verloren tijdens de oorlog?' vroeg Beatrice, hoewel Emmely een heel gezonde en tevreden indruk maakte. Maar nu verstarde haar glimlach.

'Ja,' antwoordde Emmely terwijl ze gespannen in haar theekopje tuurde. 'Mijn kind.'

'Is het bij een aanval om het leven gekomen?'

Beatrice had gehoord dat Londen was gebombardeerd.

Emmely schudde echter haar hoofd. 'Een miskraam in de vijfde maand. Mijn man was net opgeroepen voor het front. Ik weet niet eens of hij nog leeft. Waarschijnlijk denkt hij dat ons kind al kan lopen.'

En dan probeert ze mij te troosten, bedacht Beatrice verwonderd. Het kruis op haar schouders is net zo zwaar.

'Maar laten we daar een andere keer verder over praten.' Emmely stond op en drong de herinnering met een bittere glimlach naar de achtergrond. 'Kom, ik zal je de kamer laten zien. Hij is heel mooi en zou beslist groot genoeg zijn voor ons tweeën, maar als moeder wil dat ik vannacht bij haar kom liggen snurken...'

Emmely leidde haar door een labyrint van gangen, voorbij de vroegere balzaal, vol met rijen bedden en op de vloer liggende matrassen, en vervolgens een trap op. Ook in de gangen boven stonden meubels en kisten opgestapeld die uit andere ruimten hadden moeten wijken. Toen ze met een arm langs een van de kisten schampte, klonk er een helder getinkel als van glas of kristal. Waarschijnlijk wachtten al die ingepakte en weggezette spullen net als de mensen op het weerkeren van de rust.

‘We zijn er.’ Emmely opende een brede, openslaande deur. De kamer erachter was warm en zag er nog een beetje ordelijk uit. De bloempatronen op het tapijt waren verbleekt, maar je kon nog altijd zien wat een mooie ruimte dit eens moest zijn geweest. Onder de hoge ramen, waarvoor licht vergeelde gordijnen hingen, stonden omgekeerde schilderijen, met lijsten die goud glansden in het licht.

Beatrice was onder de indruk van de slaappleaats. Zo’n zwaar, breed bed, dat een groot deel van de ruimte innam, had ze nog nooit gezien. Over de leuning van twee stoelen hingen de kleren die Emmely het vaakst droeg; de klerenkast, waarvan de deuren op een kier stonden, was gevuld met andere spullen.

‘Als je wilt, krijg je een jurk van mij,’ bood Emmely aan. ‘Wat je nu aanhebt is zelfs met verstelwerk niet meer op te lappen.’

‘Dank je, ik...’

‘Kom hier!’ Emmely ging bij een van de ladekasten staan en trok een la open. Daar lagen diverse kledingstukken in, van ondergoed en blouses en rokken tot truien en sjaals. ‘Wat wil je hebben?’

‘Ik...’

‘Schroom niet!’

‘Maar ik weet toch niet eens of ik mag blijven. Je moeder...’

‘Ach, mam zal wel inbinden, dat kan ik je verzekeren.’ Emmely viste een lichtroze blouse met een matrozenkraag en fijn borduursel uit de la. ‘Ik geloof dat deze je beter zal staan dan mij. Ik weet toch al niet waarom ik hem wilde hebben, kijk maar eens naar mijn haar. Rood en roze, dat vloekt immers.’

Voor Beatrice bezwaar kon maken, hield Emmely het kledingstuk al voor haar borst. ‘Ik wist het wel! Jou staat die kleur veel beter, met je donkere haar en gouden huid.’

‘Maar mijn buik!’ wierp Beatrice tegen. ‘Hij zal me over een paar weken al niet meer passen.’

‘Tegen die tijd heb ik een trui voor je gebreid. Bovendien ben je toch al tengerder dan ik, bij jou vergeleken lijkt ik wel een olifant!’

De twee vrouwen keken elkaar aan en barstten in lachen uit.

Emmely verliet de kamer niet voordat Beatrice nog een rok en een gebreid vest, en ook ondergoed en sokken, had uitgezocht.

‘Nieuwe schoenen scharrel ik ook nog wel op, we zamelen net spullen in voor een liefdadigheidsactie; als er een passend paar bij zit, laat ik het voor je opzijzetten.’

Getroffen door de haar betoonde vriendelijkheid liet Beatrice zich op het bed zakken. De zachte matras gaf licht mee onder haar gewicht en aan het laken ontsnapte de geur van lavendelzeep. Ze ging languit liggen en had voor het eerst het gevoel dat ze veilig was, ook al was het niet duidelijk hoe lang ze kon blijven.

Voor Emmely met het waswater terug was, waren haar ogen al dichtgevallen, zodat ze haar komst niet eens meer opmerkte.

’s Nachts schrok Beatrice echter gekweld op uit een verschrikkelijke droom. Ze had weer voor zich gezien hoe haar moeder en haar man van haar gescheiden werden, hoe ze in het vreselijke gedrang bijna onder de voet gelopen werd en vervolgens door onbekende handen overeind werd geholpen en in de struiken getrokken terwijl boven hen de laagvliegers ronkten. Hulpeloos had ze moeten toezien hoe de projectielen op de vluchtelingenstroom neerkwamen, hoe haar moeder en haar man, die vanwege zijn astma niet voor het front was opgeroepen, in een berg lijken verdwenen.

In de veronderstelling dat ze zich nog steeds in het Amerikaanse vluchtelingenkamp bevond kwam ze overeind, maar toen voelde ze de warmte en zag ze het gloeien van de haard. Achter de hoge ramen was alles rustig. Een bijna volle maan deed zijn best door de sluier van wolken heen te breken, die nevel en regen aankondigden.

Op de overloop klonken zachte voetstappen. Een deur klapte dicht. Even later drongen gedempte stemmen door de muur. Wat er gezegd werd, kon Beatrice niet verstaan, maar innerlijke onrust dreef haar ertoe wat dichterbij de muur te schuiven en haar oor tegen het verbleekte behang te leggen, dat een eigenaardige geur verspreidde.

‘Hoe kunnen we dan weten dat zij het werkelijk is? Ze kan de brief gevonden hebben.’ Deidre klonk boos. Had ze een besluit genomen? Maar waar moest Beatrice dan naartoe? Hier in Engeland kende ze niemand.